

बजेट (Budget)

सरकारी बजेट परिचय, महत्व, उद्देश्य (Government Budget: Importance and Objectives)

बजेटको परिचय (Introduction to Budget)

- ❖ वार्षिक रूपमा आय र व्ययको व्यवस्थापन नै बजेट हो,
- ❖ बजेट सरकारको विस्तृत आर्थिक योजना हो,
- ❖ गत आर्थिक वर्षका आर्थिक गतिविधिको समीक्षा तथा अभिलेखन, चालू आर्थिक वर्षका आर्थिक गतिविधिको चित्रण र आगामी वर्षका गतिविधिको प्रक्षेपित अनुमानको आर्थिक दस्तावेज नै बजेट हो,

- ❖ बजेट भन्नाले एक निश्चित अवधिको आम्दामी र खर्चको विवरण हो,
- ❖ बजेट भनेको कुनै आर्थिक बर्षको वित्त नीतिको खाका हो,
- ❖ Detailed Economic Plan for a specific period.
- ❖ सरकारको वार्षिक नीति, कार्यक्रम र सो को आधारमा विनियोजित खर्च र आम्दानीका स्रोतहरूको समग्र विवरण पनि हो बजेट

- ❖ राजस्व, प्राप्त हुने वैदेशिक सहायता, ऋण ,वित्तीय व्यवस्थापन र त्यसको उपयोग सम्बन्धी कार्य नीतिलाई पनि बजेट को रूपमा बुझ्न सकिन्छ ,
- ❖ सरकारको दीर्घकालीन विकास अवधारणालाई आत्मसात गर्दै तर्जुमा गरिएको वार्षिक योजना र कार्यक्रमहरूको संगालो बजेट हो,
- ❖ बजेटमा सरकारको राजनीतिक, आर्थिक वा वित्तीय र सामाजिक अवधारणा समेत प्रष्ट गरिएको हुन्छ,

- ❖ सरकारको राजनीतिक दर्शन, आर्थिक एजेन्डा र सामाजिक प्राथमिकता र सामाजिक न्याय प्रबर्द्धन जस्ता विषय झल्किएका हुन्छन् बजेटमा,
- ❖ सरकारको विगत र वर्तमान अवस्थाको मूल्याङ्कनका आधारमा आगामी वर्ष सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरूकालागि लाग्ने अनुमानित खर्च र सो खर्च जुटाउने स्रोतहरूको अनुमान नै बजेट हो,
- ❖ सरकारको वार्षिक आर्थिक योजना र आर्थिक उत्तरदायित्व वहन गर्ने महत्वपूर्ण माध्यम पनि हो बजेट,
- ❖ बजेट सार्वजनिक खर्च ब्यवस्थापनको सरकारी नीतिका रूपमा रहेको हुन्छ ।

- ❖ शाब्दिक रूपमा हेर्ने हो भने Budget शब्द ल्याटिन भाषाको Bauge र फ्रेन्च भाषाको Bougette बाट आएको हो जसको अर्थ छालाको सानो थैली भन्ने हुन्छ,
- ❖ विश्वमा बजेट प्रणालीको सुरूवात सन् १७३३ मा भएको हो बेलायतबाट भएको हो,

- ❖ बेलायतका तत्कालीन प्रधानमन्त्री रवर्ट वालपोलले कालो छालाको झोलामा राखी बजेट पेश गरेका थिए,
- ❖ नेपालमा वि. सं. २००८ माघ २१ गते सर्वप्रथम राष्ट्रिय बजेट तयार गरी प्रस्तुत गरिएको थियो,
- ❖ नेपालको पहिलो बजेट तत्कालीन अर्थमन्त्री सुवर्ण शमशेरले पेश गरेका थिए ।

- Budget is the annual management of income and expenditure.
- Budget is the detailed financial plan of the government.
- A budget is a financial document that reviews and records the economic activities of the previous financial year, describes the economic activities of the current financial year and projects the projected estimates of the next year's activities.

- A budget is a statement of income and expenditure for a specific period,
- A budget is a financial policy outline for a financial year.
- Detailed Economic Plan for a specific period.
- A budget is also an overall statement of expenditure and sources of revenue allocated on the basis of the government's annual policies, programs and so on.

- Revenue, received foreign aid, debt, debt management and the financial policy related to its use can also be understood as a budget.
- The budget is the framework of annual plans and programs formulated by embracing the long-term development concept of the government.
- The political, economic or financial and social concepts of the government are also clarified in the budget.

- The government's political philosophy, economic agenda and social priorities and social justice promotion are reflected in the budget.
- Based on the evaluation of the past and present situation of the government, the budget is the estimated expenditure for the programs to be conducted in the coming year and the estimate of the resources to raise the expenditure.
- The budget is also an important means of carrying out the government's annual financial plan and financial responsibility.
- Budget is a government policy of public expenditure management.

- Literally, the word Budget comes from the Latin Bauge and the French Bougette, which means a small leather pouch.
- The budget system in the world started in the year 1733 from Britain.
- The then British Prime Minister Robert Walpole presented the budget in a black leather bag.
- In Nepal v. No. On January 21, 2008, the first national budget was prepared and presented.
- The first budget of Nepal was presented by the then Finance Minister Suvarna Shamsher.

बजेट सम्बन्धी बुझाइहरू (Understanding about Budget)

- ✓सर्वसाधारण : योजना/कार्यक्रम (सार्वजनिक सेवा)
- ✓विधायक : सार्वजनिक साधनमाथि नियन्त्रण
- ✓अर्थ मन्त्रालय : अन्य निकायमाथि नियन्त्रणको शक्तिशाली हतियार
- ✓विषयगत मन्त्रालय : खर्च गर्ने अख्तियारी
- ✓योजना निकाय : रणनीतिक प्राथमिकतामा साधन विनियोजन

- ✓ कर्मचारी : Record of past performance, method of current control & projection of future plan
- ✓ अर्थशास्त्री : आर्थिक विश्लेषणको आधार
- ✓ विकास साझेदार : सरकारको नीति सामर्थ्य र खर्च गुणस्तर
- ✓ नगरिक समाज : वित्तीय जवाफदेहिताको आधार

नेपालमा बजेट निर्माण प्रक्रिया (Budget formulation Process)

□ वृहत आर्थिक विश्लेषण (Macro economic Analysis)

देशको लगानी, उत्पादन, व्यापार, रोजगारी, उपभोग लगायत समग्र आर्थिक पक्षहरूको वृहत रूपमा विश्लेषण गरिन्छ ।

□ आवश्यकता पहिचान र प्राथमिकीकरण:

देशको मूलभूत विकास आवश्यकता र तिनको प्राथमिकीकरणको निर्धारण गरिन्छ ।

□ साधारण खर्च तथा पूँजीगत खर्चको सीमा

निर्धारण: साधारण खर्चलाई निश्चित सीमामा राख्न सीमा निर्धारण गरिन्छ र पूँजीगत खर्चलाई बढाउने दिशामा अध्ययन हुन्छ ।

□ बजेट तर्जुमामा तल्लो तहलाई निर्देशन:

विकास प्राथमिकीकरण र खर्चका प्राथमिकता तथा साधारण खर्चको सीमाभित्र रहि बजेट तर्जुमा गर्न कार्यालयहरूलाई निर्देशन गरिन्छ ।

□ बजेट छलफल

विकास बजेटको हकमा राष्ट्रिय योजना आयोगमा र साधारण बजेटको हकमा अर्थ मन्त्रालयमा बजेट छलफल गरिन्छ ।

□ आम्दानीका स्रोतहरूको आँकलनः

देशभित्र के कति राजस्व संकलन हुन्छ, वैदेशिक ऋण र अनुदान के कति प्राप्त हुन्छ, कति आन्तरिक ऋण लिनुपर्ने हो सो समेतको आँकलन गरिन्छ ।

❖ बजेट मस्यौदा मन्त्रिपरिषद्मा पेश गर्ने
मस्यौदालाई स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) मा पेश गरिन्छ ।

❖ संसदमा बजेट प्रस्तुती र छलफल:

अर्थ मन्त्रीले संसदमा बजेट पेश गर्दछन् र बजेट उपर संसदमा दफावा र छलफल हुन्छ ।

❖ संसदबाट अनुमोदन: संसदको बहुमत वा सर्वसम्मतिबाट प्रस्तावित बजेट पारित गरिन्छ ।

❖ राष्ट्रपतिबाट स्वीकृति: बजेट सम्बन्धी संसदबाट पारित विधेयक राष्ट्रपतिले स्वीकृत गरेपछि बजेट तर्जुमा प्रक्रिया पूरा हुन्छ ।

Macro economic analysis

- The overall economic aspects of the country including investment, production, trade, employment, consumption are analyzed in a comprehensive way.

Identification and prioritization of needs:

- The basic development needs of the country and their prioritization are determined.

Determining the Recurrent expenditure and capital expenditure:

- To keep the recurrent expenditure within a certain limit, the limit is determined and studies are made in the direction of increasing the capital expenditure.

Instructions to lower level in budget formulation:

Offices are directed to formulate budgets within the limits of development prioritization and spending priorities and normal expenditure.

Budget discussion

The budget discussion is done in the National Planning Commission in the case of the development budget and in the Ministry of Finance in the case of the general budget.

Estimation of sources of income:

How much revenue is collected within the country, how much foreign loans and grants are received, how much internal debt has to be taken is also estimated.

Draft of budget submitted to the Cabinet

- The draft is submitted to the Government of Nepal (Cabinet) for approval.

Budget presentation and discussion in the

Parliament:

- The Finance Minister presents the budget in the Parliament and the budget is debated regularly in the Parliament.

Approval by Parliament:

The proposed budget is passed by a majority or unanimous vote of Parliament.

Acceptance by the President:

After the President approves the budget bill passed by the Parliament, the budget formulation process is completed.

बजेट तर्जुमाको कानूनी आधार

- ❖ कानूनबमोजिमबाहेक कर लगाउन र ऋण लिन नपाउने (११५)
- ❖ संघीय सञ्चित कोषको व्यवस्था (धारा ११६)
- ❖ संघीय सञ्चित कोषबाट व्यय हुने व्यवस्था (धारा ११७)
- ❖ संघीय सञ्चित कोषमाथि व्ययभारः (धारा ११८)
- ❖ राजस्व र व्ययको अनुमान (धारा ११९)
- ❖ विनियोजन ऐनको व्यवस्था (धारा १२०)
- ❖ आर्थिक कार्य विधिसम्बन्धी व्यवस्था (धारा १२५)
- ❖ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी ऐन, २०७६

बजेटको महत्व र उद्देश्यहरू

(Importance and objectives of budget)

- देशको अर्थतन्त्रमा नागरिक नियन्त्रण कायम राख्नु,
- देशको आर्थिक अवस्थाको चित्रण गर्नु,
- आवधिक योजनालाई कार्यान्वयन गर्नु,
- सार्वजनिक स्रोत र साधनको वैधानिक, विवेकशील, दक्षतापूर्ण र औचित्यपूर्ण रूपमा खर्च गर्नु,

- कुल गार्हस्थ उत्पादन र प्रतिव्यक्ति आयमा वद्धि गर्नु हो,
- श्रोतहरुको कुशलतापूर्वक परिचालन र उपयोग गर्नु,
- आर्थिक स्थायीत्व सहित दिगो विकासमा गर्नु,
- सामाजिक न्याय कायम गर्न सहयोग गर्नु ,
- मौद्रिक एवम् वित्तीय नीतिको निर्धारण गर्न,
- वित्तीय पारदर्शिता र सार्वजनिक जबाफदेहिताको विकास गर्नु,

- रोजगारीका अवसर सृजना गर्नु,
- सरकारमाथि नियन्त्रण र सन्तुलन कायम गर्नु,
- भुक्तानी सन्तुलन कायम राख्नु,
- पुँजी निर्माणको आधार तयार गर्नु,
- खर्च गर्ने कानूनी अधिकार प्राप्त गर्नु,
- आर्थिक वृद्धि तथा आर्थिक विकास सहयोग पुर्याउनु ।

- Maintaining civilian control over the country's economy;
- Depict the economic situation of the country,
- Implement periodic planning,
- Spending public resources and means in a legal, prudent, efficient and reasonable manner,

- To increase GDP and per capita income,
- Efficient mobilization and utilization of resources;
- To achieve sustainable development goal including economic sustainability,
- To help maintain social justice,
- To determine monetary and fiscal policy,
- Develop financial transparency and public accountability;

- Create employment opportunities,
- Maintaining checks and balances on government,
- maintaining balance of payments,
- To prepare the basis for capital formation,
- Obtain legal authority to spend,
- Supporting economic growth and economic development.

बजेटका गुणहरू (Characteristics of Budget)

- नीतिगत स्पष्टता हुनुपर्दछ,
- राज्यको शासन पद्धतिका सबै क्षेत्रलाई समेट्ने गरी बजेटले व्यापक क्षेत्र समेटेको हुनुपर्दछ,
- सरकारी बजेटले निजी, सहकारी र सामाजिक क्षेत्र समेतको श्रोत परिचालनमा सघाउन पुर्याउने गरी सहजकारी भूमिका खेल्नुपर्दछ,

- बजेटमा अनुमानयोग्यता (Predictability) हुनुपर्दछ,
- सांसदबाट स्वीकृत हुनुपर्दछ ,
- बजेटले निर्धारित उद्देश्य पुरा गर्न आफ्ना प्राथमिकताहरू स्पष्ट गर्नुपर्दछ ,
- बजेट पारदर्शी हुनुको साथै यसमा रहेका विषयप्रति जवाफदेहिता कायम हुनु पर्दछ,

□ विस्तृतता (Comprehensive)

□ वैधानिकता (Legatimate)

□ लचकता (Flexibility)

□ अनुमान योग्यता (Predictability)

□ सान्दर्भिकता (Contestability)

□ इमान्दारिता (Honesty)

□ सूचनामूलकता (Informative)

□ जवाफदेहिता र पारदर्शिता (Accountability and
Transparency)

सरकारी बजेटका सिद्धान्तहरू (Principals of Budget)

- ❖ वैधानिकताको सिद्धान्त,
- ❖ नियमितताको सिद्धान्त,
- ❖ स्पष्टताको सिद्धान्त.
- ❖ विस्तृतताको सिद्धान्त
- ❖ लचकताको सिद्धान्त,
- ❖ जवाफदेहिताको सिद्धान्त,
- ❖ कार्यदक्षताको सिद्धान्त,
- ❖ समायवधिको सिद्धान्त,

- ❖ प्राथमिकताको सिद्धान्त,
- ❖ पारदर्शिताको सिद्धान्त,
- ❖ गतिशिलताको सिद्धान्त,
- ❖ सान्दर्भिकताको सिद्धान्त,
- ❖ नियन्त्रण र सन्तुलनको सिद्धान्त,
- ❖ अनुमानयोग्यताको सिद्धान्त ।

- principle of legality,
- principle of regularity,
- Principle of Clarity.
- Principle of comprehensiveness.
- principle of elasticity,
- Principle of Accountability,
- principle of efficiency,

- principle of priority,
- principle of transparency,
- principle of dynamism,
- Principle of relevance,
- Principle of checks and balances,
- Principle of predictability.

बजेटका प्रकारहरु (Type of Budget)

आय र व्ययबीचको सम्बन्धको आधारमा
(On the basis of income and expenditure)

- सन्तुलित बजेट (Balanced Budget)
- बचत बजेट (Surplus Budget)
- घाटा बजेट (Deficit Budget)

कार्य वा उद्देश्यको आधारमा (On the basis work and objective)

- ❑ लाइन आइटम बजेट (Line Item Budget)
- ❑ शून्यमा आधारित बजेट (Zero Based Budget)
- ❑ कार्यक्रम बजेट (Programmed Budget)
- ❑ कार्यसम्पादनमा आधारित बजेट (Performance Based Budget)

क्षेत्रगत खर्चको आधारमा (On the basis area)

- साधारण वा चालु बजेट (Current Budget)
- पूँजीगत बजेट (Capital Budget)
- वित्तीय व्यवस्थापन (Financial Budget)

अन्य (Others)

- ❑ गरिबी न्यूनीकरण बजेट (Poverty Reduction Budget)
- ❑ लैंगिक उत्तरदायी बजेट (Gender Responsive Budget)
- ❑ संसदीय र कार्यकारी बजेट (Parliamentary and Executive Budget)

- ❑ Planning, Programming and Budgeting System (PPBS)
- ❑ Pro-Poor Budget
- ❑ Climate Resilient Budget

बजेट चक्र (Budget Cycle)

- बजेटको अनुमान गर्ने,
- बजेटको मस्यौदा तयार गर्ने,
- बजेट पेश गर्ने,
- बजेटमाथि छलफल गर्ने,
- बजेट स्वीकृति गर्ने,

- बजेटको कार्यान्वयन गर्ने,
- लेखाङ्कन गर्ने,
- लेखापरीक्षण गर्ने,
- मूल्याङ्कन गर्ने,
- पृष्ठपोषण गर्ने ।

- ❑ Estimate the budget,**
- ❑ Drafting the budget,**
- ❑ Submit budget,**
- ❑ Discuss the budget,**
- ❑ Approving the budget,**

☐ **Executing the budget,**

☐ **Accounting,**

☐ **Audit,**

☐ **Evaluate,**

☐ **Feedback**

बजेट तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू (बजेट
निर्माणका आधारहरू)

(Things to consider while preparing the budget)

Basis of Budget Formulation

- ❖ संविधान (राज्यका दायित्व, निर्देशक सिद्धान्त र नीति),
- ❖ दिगो विकास लक्ष्य लगायत अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा गरिएका प्रतिबद्धता,
- ❖ आवधिक योजनाको उद्देश्य, प्राथमिकता र रणनीति,
- ❖ क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम,
- ❖ वैदेशिक सहायता सम्झौतामा उल्लेख भएअनुसार गर्नुपर्ने कामहरू,

- ❖ रणनीतिक महत्व (आर्थिक, सामाजिक एकीकरण गर्ने कार्यक्रम आदि),
- ❖ सरकारका नीति र कार्यक्रमअनुसारका कामहरू,
- ❖ छिटो प्रतिफल दिन सक्ने र राष्ट्रिय गौरवका आयोजनालाई प्राथमिकता,
- ❖ सालवासली गर्नुपर्ने कामहरू,
- ❖ आवधिक योजनाले लक्ष्य गरेका कामहरू,
- ❖ चालू आयोजनका कामहरू,

- ❖ कार्यान्वयन योग्यता (संस्थागत र प्राविधिक क्षमता, राजनीतिक-सामाजिक सहयोग),
- ❖ सरकारले गरेका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरू,
- ❖ निर्धारित ढाँचाको अवलम्बन : हुनुपर्ने कुराहरूदेशको समष्टिगत आर्थिक स्थिति परिसूचकहरू,
- ❖ देशको दिर्घकालीन सरकारी नीति तथा कार्यक्रम,

- Constitution (Obligations of the State, Guiding Principles and Policies),
- Commitments made in the international arena, including the Sustainable Development Goals,
- Periodic planning objectives, priorities and strategies,
- Sectoral policies and programmes,
- Work to be done as mentioned in the foreign aid agreement,

- Strategic importance (economic, social integration programs etc.),
- Works as per government policies and programmes,
- Prioritize projects that can give quick returns and projects of national pride,
- Tasks targeted by the Periodic Plan,
- Current Organizational Activities,

- Implementation capability (institutional and technical capacity, political-social cooperation),
- National and international commitments made by the government,
- Adoption of the prescribed framework: The country's macro-economic status indicators,
- long-term government policies and programs of the country;

बजेट नियन्त्रणका पद्धति/संयन्त्रहरू

१) अर्थ मन्त्रालयबाट नियन्त्रणः

- प्राविधिक तरिकाबाट (Technical approach)
- नीतिगत उपाय (Policy Approach)
- प्रक्रियागत संयन्त्र (Procedural approach)
- बजेट तर्जुमा पछिको नियन्त्रण (Post Budgetary Control)

२) लेखा प्रणाली लेखा परीक्षण मार्फत नियन्त्रण (Accounting)

आन्तरिक नियन्त्रण: (Internal control)

- योजनाका मापदण्डहरू (Program guidelines/criteria)
- अवलोकन, सुपरिवेक्षण र निरीक्षण (Observation, supervision and inspection)
- (प्रगति प्रतिवेदन र कार्यक्रम समीक्षा (MDAC, NDAC))
 - ✓ Ministerial Development Action Committee
 - ✓ National Development Action Committee

- कार्यदल र विशेष छानबिन/जाँच पड्ताल र निर्देशन
- लेखा ढाँचाको अवलम्बन
- व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
- व्यवस्थापन परीक्षण आन्तरिक लेखा परीक्षण
- अनुगमन तथा मूल्यांकन

➤ Task Force and Special Inquiries/Investigations and
Directions

➤ Adoption of accounting framework

➤ Management Information Systems

➤ Management audit and Internal Auditing

➤ Monitoring and evaluation

बजेटमाथि संसदीय नियन्त्रण (Parliamentary control over the budget)

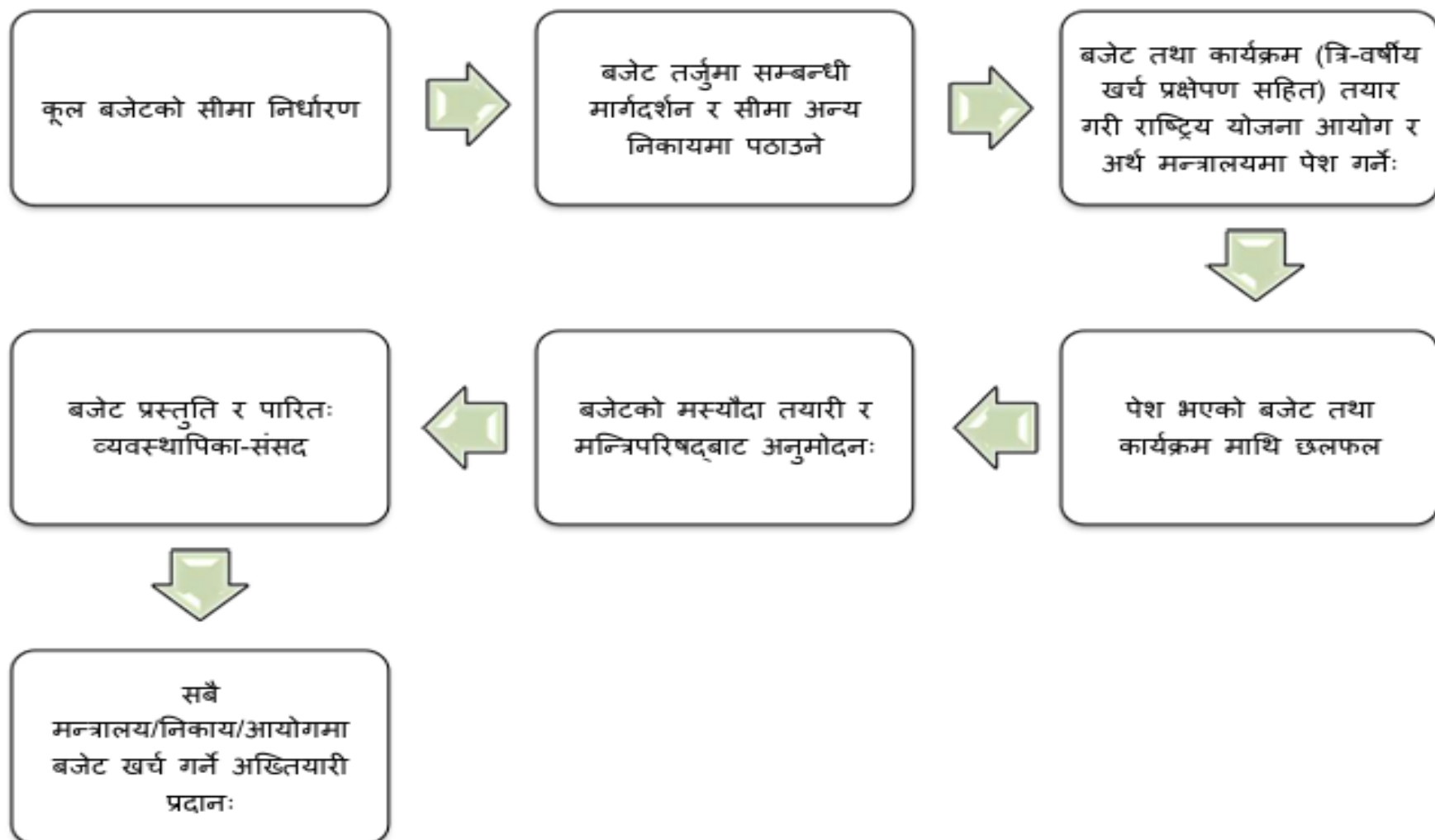
- _ बजेटमाथि छलफल (संक्षिप्त र दफावार)
- Voting
- विनियोजन र आर्थिक विधेयकमाथि स्वीकृति
- संसदीय अनुगमन र मूल्यांकन

- ❑ Debate on Budget (Brief and Quarterly) ,
- ❑ Voting ,
- ❑ Approval of Appropriation and Finance Bill ,
- ❑ Parliamentary Monitoring and Evaluation.

बजेट तर्जुमा प्रक्रिया (Budget Formulation Process)

- (क) कुल बजेटको आकार (सीमाङ्कन) तयार गर्ने,
- (ख) बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन र सीमा पठाउने,
- (ग) कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी पेश गर्ने,
- (घ) कार्यक्रम तथा बजेट उपर छलफल,
- (ङ) बजेट प्रस्तुत गर्ने र संसदबाट पारित गर्ने,
- (च) बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी र कार्यक्रम स्वीकृति।

- (a) Preparing the size (limitation) of the total budget;
- (b) Providing guidance and limits on budget formulation,
- (c) Prepare and submit programs and budgets,
- (d) Discussion on program and budget,
- (e) Presenting the budget and passing it by Parliament;
- (f) Budget spending authority and program approval.

नेपालको बजेट प्रणालीमा रहेका समस्याहरू

(Problems in Nepal's budget system)

- तथ्य र तथ्याङ्कका आधारमा बजेट निर्माण नहुनु,
- विगतका बजेटहरूको वस्तुगत समीक्षा नगरी अर्को वर्ष बजेट निर्माण हुन,
- स्रोतको सुनिश्चित नभइ बजेटमा समावेश हुनु,
- बजेट माग र आपूर्ति बीचमा उचित सन्तुलन नमिलाउनु,

- बढोत्तरी बजेटलाई जोड दिनु,
- बस्तुगत औचित्य र कारण माग नगरि हचुवाका भरमा बजेट विनियोजन हुनु,
- बजेट निर्माणका स्पष्ट मानक मापदण्ड र सूचकहरु भन्दा आस र त्रासका आधारमा बजेट निर्माण हुनु,

- सबै वैदेशिक सहयोगहरु बजेटमा समावेश हुन नसक्नु,
- मनासिव कारण बाहेक बजेट स्वार्थका आधारमा रकमान्तर हुनु,
- गैर बजेटरी खर्च बढ्दो क्रममा हुनु,
- अनुगमन र मूल्यांकन प्रणाली औपचारिकतामा सिमित हुनु,
- MTEF संस्थागत र प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्न नसक्नु,

- कर्मचारीतन्त्रको क्षमता र दक्षता निकै कमजोर हुनु ,
- संस्थागत क्षमताको विकास नगरी ऋण लिई आयोजनामा खर्च गर्दा आयोजना पनि समयमै नसकिने, लागत बढ्दै जाने,
- राजनीतिक हस्तक्षेप र स्वार्थको सम्मिश्रण भएर बजेट निर्माण गरिन्छ,
- स्रोत विनियोजन र स्थानीय तहको खर्च गर्न सक्ने क्षमताबीच तालमेल नभएको देखिन्छ ।

- formulation of budget without facts and figures,
- Budget preparation for next year without proper review of past budgets,
- Inclusion in the budget without assurance of source,
- Improper balance between budget demand and supply,

- Emphasis on incremental budgeting,
- Allocation of budget without asking for objective justification and reason,
- Creating a budget based on hopes and fears rather than clear standards and indicators of budgeting,

- All foreign aid cannot be included in the budget,
- Budget transfer is unusual at the end of fiscal year,
- Increasing non-budgetary expenditure,
- Monitoring and evaluation systems are limited to formality;
- Inability to use MTEF institutionally and effectively,

- The capacity and efficiency of the bureaucracy is very weak to utilize budget,
- Without developing institutional capacity and spending on projects by taking loans, the project will not be completed on time, the cost will increase.
- The budget is prepared through a combination of political interference and self-interest.
- There seems to be no coordination between resource allocation and local level's ability to spend.

सुधारका उपायहरू (Way to forward)

- ❖ राजस्वको अनुमान data base का आधारमा गर्ने,
- ❖ दातासँग छलफल गरेर, वैदेशिक सहायता अनुकूल भएनभएको यकीन गरी मात्र वैदेशिक सहायता लिने,
- ❖ Nepal Portfolio Performance Review कार्यक्रम गर्ने
- ❖ निजी क्षेत्रको वास्तविक अवस्था मूल्याङ्कन गरे मात्र आन्तरिक ऋण अनुमान गर्ने,

- ❖ विगतका बजेटहरूको वस्तुगत समीक्षा नयाँ बजेटको निर्माण गर्ने
- ❖ स्रोतको सुनिश्चित भए पछि मात्र बजेटमा समावेश गर्ने,
- ❖ बजेट माग र आपूर्ति बीचमा उचित सन्तुलन मिलाउने,
- ❖ Zero Based Budget, Program Based budget हरूमा बढी जोड दिने,
- ❖ Economic and financial Analysis गरेर मात्र बजेटका सीमा तथा कार्यक्रमहरूको निश्चित गर्ने,

- ❖ मनासिव कारण बाहेक बजेट स्वार्थका आधारमा रकमान्तर हुने प्रवृत्तिलाई रोक्ने,
- ❖ गैर बजेटरी खर्चमा कमि हुने गरी नीति र व्यवहारमा सुधार गर्ने
- ❖ अनुगमन र मूल्यांकन प्रणाली मानक मापदण्ड र सूचकका आधारमा गरी सुधारका लागि उपयोग गर्ने,
- ❖ MTEF संस्थागत र प्रभावकारी प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिने,

- ❖ अन्तिम चौमासिकका लागि खर्चको सीमा तोक्ने,
- ❖ सार्वजनिक खर्च पुनरावलोकन आयोगको गठन गर्ने र सोका सुझावका आधारमा खर्च व्यवस्थापन गर्ने पद्धतिको हुरु गर्ने,
- ❖ सबै प्रकारका परियोजनाहरू परियोजना बैंकमार्फत मात्र र समावेश गर्ने अनिवार्यता गर्ने,
- ❖ रकमान्तरमा पूर्ण बन्देज लगाउने,
- ❖ आर्थिक उत्तरदायित्व ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयनलाई स्थानीय स्तरसम्म संस्थागत गर्ने ।

- Estimate revenue based on fact data ,
- Take foreign aid only after discussing with the donor and make sure that the foreign aid is appropriate for country,
- Conducting Nepal Portfolio Performance Review program ,
- Estimate internal debt only after assessing the actual situation of the private sector,

- Review of past budgets properly and prepare of new budgets
- Formulate the budget only after the source is confirmed,
- Balance the budget between supply and demand.
- More emphasis on Zero Based Budget, Program Based Budget,
- Determine budget limits and programs only by doing economic and financial analysis,

- Discourage trend of transferring budget based on interests other than emotional reasons,
- Improving policies and practices to reduce non-budgetary expenditure
- Using the monitoring and evaluation system for improvement based on standards and indicators,
- Emphasis on MTEF institutional and effective implementation;

- Fix expenditure limits for the last quarter,
- Establish a Public Expenditure Review Commission and implementing a system for managing expenses based on its recommendations,
- Mandating that all types of projects be included only through the Project Bank,
- Complete ban on budget transfer,
- To institutionalize laws properly.

स्रोत व्यक्ति:
भीमराज उप्रेती

upretibhim@gmail.com

